

Remiss: PM Kvalitetssäkring av högre utbildning (U2015/1626/UH)

Inledning

Karolinska Institutet (KI) har på remiss erhållit rubricerade PM. Remissvaret följer i huvudsak dispositionen i promemorian. Grundtonen i det föreslagna nya nationella systemet för kvalitetssäkring präglas av en positiv syn på samverkan mellan granskande instans och universitet och högskolor som utförare av högre utbildning. Detta skapar goda förutsättningar för att skapa ett system som är förankrat i högskolevärlden. Systemet gynnar både den interna processen för kvalitetssäkring samtidigt som det syftar till att tillgodose tillsynsmyndighetens krav på kontroll av kvaliteten i högre utbildning.

Generella synpunkter

KI stödjer utredningens förslag om ett sammanhållet kvalitetssäkringssystem som grund för den kommande utvärderingen av högre utbildning. Förslaget innebär att Universitetskanslersämbetet kommer att granska universitets och högskolors kvalitetssäkringssystem i stället för att genomföra återkommande och systematiska programutvärderingar. KI vill framhålla att denna typ av utvärdering kan innebära en risk för att kvaliteten granskas genom att utvärdera förutsättningar och processer i stället för att utvärdera mot resultat. En annan risk är avsaknaden av möjlighet till nationella jämförelser i form av gemensamma kvalitetsindikatorer som är tydligt relaterade till utbildningens resultat. Universitetskanslersämbetet bör ta en mer aktiv roll i att publicera statistik för att möjliggöra öppna jämförelser mellan olika ämnesområden och program med fokus på utbildningens resultat i relation till examensmålen. Tidigare erfarenheter visar på behovet av ett sådant system.

Friheten för lärosätena att själva utforma sina kvalitetssäkringssystem är en viktig del av det nya systemet. Förslaget kommer att kräva att högskolorna definierar begreppet kvalitet inom den egna verksamheten och att kvalitetssäkringsprocesserna utformas med detta arbete som bakgrund. Denna process bygger på examensordningarna vad gäller resultat, och beskriver nödvändiga grundläggande förutsättningar för genomförande, till exempel vad gäller lärarkapacitet. Lärosätets främsta uppgift är att ansvara för att krav och mål i nationella regelverk för högskoleutbildningen uppfylls.

Utredningen är ett ramverk för vidare utveckling. KI ställer sig bakom ansatsen att i ökad grad ta hänsyn till internationella aspekter, studenters delaktighet och att förslaget erbjuder en flexibilitet i granskningen så att den kan anpassas efter utbildningarnas särart.

KI tolkar det som att Universitetskanslersämbetet kommer att förutom kontrollfunktionen även ha en stödjande konsult- och expertroll vilket KI ser som mycket positivt. Tankarna om att lyfta goda exempel, öka kommunikationen mellan Universitetskanslersämbetet och lärosätena och göra processen mer transparent och användbar för det interna kvalitetsarbetet på högskolorna är viktiga komponenter i detta arbete.

2015-05-05

Universitetskanslersämbetets granskningar

Universitetskanslersämbetets granskningar består av fyra komponenter: examenstillståndsprovning, granskning av lärosätenas kvalitetssäkringssystem, utbildningsutvärdering och tematiska utvärderingar. Förhållandet mellan dessa komponenter i granskningsarbetet skall enligt utredningen avgöras av Universitetskanslersämbetet. Samtidigt sägs att resurserna för granskning skall vara desamma som idag. För att det samlade systemet skall vara förutsägbart och ske med tillräcklig planeringshorisont för lärosätena är det av stor vikt att utformningen av granskningarna görs samlat och i nära kontakt med lärosätena.

Beskrivningar av högskolornas kvalitetssäkringsprocesser skall bland annat ske i form av en självvärdering från lärosätet. Det är viktigt att dessa processer följs upp och återspeglas i lärosätets organisation samt kombineras med utbildningsutvärderingar för att kunna fastslå om studenterna verkligen uppnår examensmålen.

Examenstillståndsprovningar

Dessa provningar skall även i fortsättningen ske efter nuvarande regelverk. KI stödjer utredningens förslag.

Granskning av lärosätenas kvalitetssäkringssystem

KI instämmer i förslaget att granskningen av kvalitetssäkringssystemen skall fokusera på uppföljning av resultaten enligt kraven i högskolelagen, högskoleförordningen och examensbeskrivningarna. Utformningen av de generella kvalitetsaspekterna med möjlighet till individuell anpassning av kraven till de olika lärosätenas särart och profilering är viktig, liksom anpassningen till principerna för kvalitetssäkring enligt Bolognaprocessen. KI vill betona att de generella kvalitetsaspekterna skall fokusera på att mäta resultat i utbildningen.

Granskningsperioden skall utgöra sex år. KI bedömer att detta tidsmässigt ger utrymme för analys och åtgärder inför kommande utvärdering. Med användning av en tregradig skala är det möjligt att lyfta fram särskilt goda resultat. I dagens läge med publicering av internationella jämförelser och behov av att attrahera utländska studenter är någon typ av utmärkelse för de bästa resultaten av värde.

I utredningens förslag finns ett flertal punkter där bedömningar skall göras ifråga om vilka kriterier som skall användas och vilka lärosäten som skall granskas. Användningen av resultaten från granskningen av lärosätenas kvalitetssäkringssystem är en sådan punkt. Det måste vara klart för det lärosäte som blir granskat vilka bedömningsgrunder som har använts och varför ett visst resultat till exempel har resulterat i ytterligare granskning i form av en utbildningsutvärdering.

Det föreslagna systemet bör medge återkommande genomlysning av lärosätets ansvar i form av förutsättningar för utbildning och utbildningarnas genomförande (process) och resultat.

2015-05-05

Utbildningsutvärderingar

Utredningen föreslår ett förändrat system för utbildningsutvärdering. Det nya systemet innehåller ett reducerat antal utbildningsutvärderingar där urvalet bland annat baseras på utfallet av granskningen av lärosätets kvalitetssäkringssystem. KI stödjer i huvudsak detta system. Även på denna punkt är Univetsitetskanslersämbetets arbete med vidare utveckling av kriterier och metoder för utvärdering en kärnpunkt för huruvida systemet i sin slutliga utformning kommer att uppfylla de goda intentioner som finns i förslagen.

Utredningen föreslår att även utbildning på forskarnivå skall ingå i komponenten ”utbildningsutvärderingar”, vilket KI stödjer. För närvarande har en nationell utvärdering av utbildning på forskarnivå initierad av Universitetskanslersämbetet påbörjats i form av en pilotomgång. KI anser det angeläget att utbildning på forskarnivå utvärderas och att diskussionen kring metoder och utförande i sig är, och har varit, kvalitetsdrivande. Dock kan det diskuteras om inte den påbörjade utvärderingen bör anpassas till innehållet i denna remiss, det vill säga ökat fokus på intern kvalitetssäkring och egna fortlöpande utvärderingar. Genomförandet av en omfattande utvärdering enligt det tidigare systemet samtidigt som ett nytt kvalitetsutvärderingssystem föreslås kan ifrågasättas.

Utredningen föreslår att de självständiga arbetena skall få en mindre framträdande roll vid utvärderingen. Ett vidgat granskningsunderlag ger möjligheter för lärosätena att bättre spegla alla aspekter som utgör basen för att ge en helhetsbild av utbildningens resultat.

I förslagen anges att en tvågradig skala vid utbildningsvärdering är tillräcklig. KI delar denna uppfattning.

Tematiska utvärderingar

Möjligheten att genomföra tematiska utvärderingar skapar förutsättningar att belysa aktuella områden som berör hela eller delar av högskoleområdet. KI stödjer denna möjlighet som dock bör användas sparsamt och ske efter riktlinjer som tas fram i samarbete med lärosätena.

Studenternas roll i kvalitetssäkringssystemet

Studenterna har en mycket central roll i utformningen av ett kvalitetssäkringssystem. Lagar och regler syftar till att ange ramen för lärandet. Studenten själv skapar det livslånga lärandet som är syftet med högre utbildning. KI stödjer utredningens intention att stärka studentens medverkan i utvärderingsprocessen. Det är angeläget att detta arbete prioriteras i utvecklingsarbetet av systemet. En tanke kan vara att tydliggöra att lärosätena ska bygga in studentmedverkan i sina interna kvalitetssystem och även kunna visa exempel på hur studentmedverkan haft inflytande på förbättringsåtgärder.

2015-05-05

Utbildningens användbarhet och förberedelse för arbetslivet

Utbildningarnas användbarhet för studenter och arbetsliv är en viktig aspekt som bör beaktas i det nya kvalitetssäkringssystemet. Dock måste begreppet användbarhet definieras tydligt. Användbarhet bör vara en stark drivkraft vid uppläggning och utveckling av utbildning. Det finns dock skäl att varna för att även andra system kan komma att styra efterfrågan på utbildning (innehåll), till exempel ersättningsystem. Efterfrågan på innehåll och resultat (användbarhet) kan bli en annan än kvalitet och mål i styrdokumentet. En eventuell anpassning av utbildning för ökad användbarhet görs då inte nödvändigtvis för att behoven ändrats, utan för att ersättningsystemen styr vilken utbildning som erbjuds och därmed kompetensen hos de nyutbildade.

Internationella bedömare

Vikten av goda språkkunskaper blir alltmer tydlig även i utbildningssammanhang. Inom utbildning på forskarnivå och inom forskningen är engelska i många sammanhang det naturliga arbetspråket. Ytterligare överväganden bör ske i fråga om att använda internationella bedömare i utbildningssammanhang. Detta ger ett vidgat perspektiv och möjlighet till internationella jämförelser. KI föreslår att lärosätesbedömningar görs på engelska, men att utbildningsutvärderingar genomförs på svenska.

Rättssäker, förutsägbar och transparent kvalitetssäkring

KI välkomnar möjligheten till ökad dialog mellan Universitetskanslersämbetet och det enskilda lärosätet. Ökad kommunikation rörande bland annat kvalitetskriterier, utfallet av de nationella bedömningarna samt formella beslut av det nationella utvärderingsorganet är angeläget.

Nationella jämförelser och information

De nationella jämförelserna tonas ned i utredningen. KI anser det viktigt att denna aspekt beaktas. Universitetskanslersämbetet bör i samarbete med lärosätena utarbeta ett system som kan möjliggöra nationella jämförelser vilket kan utgöra incitament för utbildningar att sträva mot mycket hög kvalitet. Utvärderingarna bör göras tillgängliga på Universitetskanslersämbetets hemsida.